

535

Besluit van 25 juni 1991, houdende regelen inzake het klachtrecht voor militairen (Besluit klachtrecht militairen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Defensie van 31 januari 1991, afdeling arbeidsvoorwaardenbeleid, nr. D 90/096/2197;

Gelet op artikel 2, vijfde lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519) en artikel 4 vijfde lid van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231);

De Raad van State gehoord (advies van 15 mei 1991, nr. W07.91.0060);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Defensie, van 17 juni 1991, nr. D90/096/9350;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1 Betekenis van uitdrukkingen

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de minister: Onze Minister van Defensie;
- b. militair ambtenaar: de militair ambtenaar in de zin van artikel 1 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519);
- c. dienstplichtige: de dienstplichtige in de zin van artikel 1, onder b, ten 1° en 2° van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231);
- d. klager: de militair ambtenaar als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 dan wel de dienstplichtige als bedoeld in artikel 4, vijfde lid, van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen;
- e. klaagschrift: het klaagschrift als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 dan wel het klaagschrift als bedoeld in artikel 4, vijfde lid, van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen;
- f. beklagmeerdere: de tot straffen bevoegde militaire meerdere, als bedoeld in artikel 49 van de Wet militair tuchtrecht (Stb. 1990, 367), onder wiens rechtstreeks bevel degene, tegen wie het klaagschrift is gericht, is gesteld dan wel een door de minister aangewezen functionaris;
- g. vertrouwensman: de vertrouwensman als bedoeld in artikel 57 van de Wet militair tuchtrecht.

Artikel 2 Indiening

1. De militair ambtenaar dan wel de dienstplichtige die zich bezwaard voelt over een van een militaire meerdere als bedoeld in artikel 67 van het Wetboek van Militair Strafrecht (Stb. 1903, 111) ontvangen bevel, dan wel vermeent van een zodanig militaire meerdere een krenkende of onbillijke behandeling te hebben ondervonden kan zich door middel van een met redenen omkleed klaagschrift beklagen bij de beklagmeerdere.
2. Het klaagschrift moet langs de hiërarchieke weg worden ingediend binnen zes weken na de dag waarop het bevel bedoeld in het eerste lid is gegeven dan wel de in het eerste lid bedoelde behandeling heeft plaatsgevonden.
3. Een na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn ingediend klaagschrift wordt geacht tijdig te zijn ingediend indien de klager aantoonbaar dat hij het klaagschrift heeft ingediend zo spoedig als redelijkerwijs verlangd kon worden.

Artikel 3 Onderzoek

1. De beklagmeerdere houdt naar aanleiding van het klaagschrift een onderzoek. Het onderzoek is niet openbaar.
2. De beklagmeerdere kan een rapporteur met het onderzoek naar het klaagschrift belasten. De rapporteur mag op generlei wijze betrokken zijn bij de aangelegenheid die onderwerp is van beklag en moet hoger in rang zijn dan wel – bij gelijkheid in rang – ouder in rang zijn dan de militaire meerdere tegen wie het klaagschrift is gericht.
3. Tijdens het onderzoek worden de klager, de militaire meerdere tegen wie het beklag is gericht en – voor zover hiervoor termen aanwezig zijn – anderen gehoord.
4. Indien de beklagmeerdere niet zelf het onderzoek naar het klaagschrift verricht, wordt de klager de gelegenheid geboden bij de beklagmeerdere zijn standpunt mondeling nader toe te lichten.
5. Indien het horen door de beklagmeerdere dan wel door de rapporteur niet mogelijk is dan wel op enige bezwaren stuit, kan de beklagmeerdere de tot straffen bevoegde militaire meerdere van degene die moet worden gehoord met het horen belasten.
6. De klager kan zich door een vertrouwensman laten bijstaan. Artikel 59, eerste lid, en artikel 60 van de Wet militair tuchtrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
7. Van het onderzoek wordt een verslag gemaakt.
8. De klager en zijn vertrouwensman hebben het recht op inzage van alle stukken die op de zaak betrekking hebben.

Artikel 4 Beslissing

1. Op het klaagschrift moet binnen een termijn van zes weken na ontvangst schriftelijk worden beslist. Deze beslissing kan voor ten hoogste vier weken worden verdaagd. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de klager. De termijn bedraagt twaalf weken indien de klager dan wel de militaire meerdere tegen wie het klaagschrift is gericht dan wel getuigen zich om redenen van dienst buiten Nederland bevinden. De klager en de militaire meerdere tegen wie het klaagschrift is gericht worden schriftelijk in kennis gesteld van de beslissing.
2. De beslissing is met redenen omkleed en houdt in dat de klager niet ontvankelijk dan wel de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond dan wel ongegrond is.
3. De beklagmeerdere zendt zijn beslissing vergezeld van het verslag van het onderzoek langs de hiërarchieke weg aan de minister.

Artikel 5 Beklag

Beklag is niet mogelijk tegen een op beklag genomen beslissing.

Artikel 6 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt tegelijkertijd in werking met de Wet van 29 augustus 1991 (Stb. 478), houdende wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519) en van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231) in verband met Herziening van het militair tuchtrecht (Wet militair tuchtrecht).

Artikel 7 Citeertitel

Dit besluit kan worden aangehaald als «Besluit klachtrecht militairen».

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 25 juni 1991

Beatrix

De Minister van Defensie,
A. L. ter Beek

Uitgegeven de *vijfde* november 1991

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Defensie. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 10 december 1991, nr. 240.

NOTA VAN TOELICHTING

1. Inleiding

In de memorie van antwoord bij de Nota herziening militair tuchtrecht (Handelingen II, 1973-1974, 11 689, nr. 6) wordt gesteld dat het klacht-recht niet meer thuis hoort in het militaire tuchtrecht; dit in verband met de gewijzigde opvattingen omtrent dit rechtsgebied, namelijk als afzonderlijk stelsel van militaire gedragsregels en regels ter handhaving daarvan. Het klachtrecht is dientengevolge in het administratieve recht geïncorporeerd en opgenomen in artikel 2, vijfde lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en artikel 4, vijfde lid, van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen.

In de memorie van toelichting van het voorstel van wet nr. 21 633 houdende wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en de Wet rechtstoestand dienstplichtigen, in verband met Herziening van het militair tuchtrecht (Wet militair tuchtrecht) wordt opgemerkt dat gezien de aard van de gedragingen en de doorgaans betrekkelijk geringe betekenis van de incidenten waarop het klachtrecht van toepassing is met een goede interne behandeling kan worden volstaan. Er bestaat derhalve geen noodzaak voor het invoeren van een beslissing van een onafhankelijke rechterlijke instantie.

2. Algemeen

Reeds nu kan ter zake van één gedraging zowel beklag als administratief beroep c.q. beroep op de ambtenarenrechter worden ingesteld. Ook na de incorporatie van het klachtrecht in het administratieve recht blijft de mogelijkheid bestaan dat ter zake van één gedraging verschillende procedures worden doorlopen.

Dit is gezien het rechtskarakter van deze procedures geen bezwaar. Het beroep, zoals opgenomen in artikel 2, eerste lid tot en met vierde lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en artikel 4, eerste lid tot en met vierde lid, van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen, is erop gericht om de militair of de dienstplichtige die als zodanig in zijn belang wordt getroffen door een besluit, handeling of weigering, om te besluiten of te handelen genomen, verricht of uitgesproken door een bestuursorgaan door middel van administratief beroep op de Minister van Defensie en door middel van beroep op de administratieve rechter rechtsbescherming te bieden.

Het klachtrecht is erop gericht om vast te stellen of de militair ambtenaar dan wel de dienstplichtige als gevolg van een ondervonden behandeling of een gegeven bevel al dan niet krenkend of onbillijk is behandeld of zich terecht bezwaard voelt, omdat bijvoorbeeld het bevel onredelijk of onbillijk is of geen betrekking heeft op de dienst. Het klachtrecht heeft een specifiek karakter dat omschreven kan worden als «uitlaatklep ter oplossing van bedrijfsincidenten».

De klaagschriftprocedure kan derhalve voorafgaand aan, naast of na een administratieve beroepsprocedure of een procedure bij de militaire ambtenarenrechter worden gevoerd. Opgemerkt zij dat het de militair ambtenaar dan wel de dienstplichtige uiteraard vrij staat om zich mondeling tot de desbetreffende tot straffen bevoegde militaire meerdere dan wel de desbetreffende functionaris te wenden teneinde het conflict zonder gebruikmaking van het klachtrecht te beslechten.

3. Klachtrecht

Het klachtrecht heeft een eigen karakter dat dient te worden onderscheiden van de elders in het administratieve recht geboden mogelijk-

heden tot het maken van bezwaar en het instellen van beroep. Het klaagschrift richt zich immers uitsluitend op de betamelijkheid van een onderzonden behandeling of van een gegeven bevel. Het heeft derhalve een zuiver intern karakter.

In de op de Wet op de krijgstuicht gebaseerde uitvoeringsbepalingen zijn geen termijnen opgenomen. Nu het klachtrecht in het administratieve recht wordt geïncorporeerd zijn termijnbepalingen opgenomen in de uitvoeringsbepalingen.

4. Beslissing

In de beslissing op het klaagschrift kan worden aangegeven of de militair ambtenaar dan wel de dienstplichtige zich al dan niet terecht bezwaard voelt over het door de militaire meerdere gegeven bevel dan wel al dan niet krenkend of onbillijk is behandeld. Deze beslissing is niet gericht op het doen ontstaan van enig rechtsgevolg en kan derhalve niet worden gekwalificeerd als een besluit, handeling of weigering (om te besluiten of te handelen) genomen, verricht of uitgesproken door een bestuursorgaan waardoor de militair of de dienstplichtige als zodanig rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen. Beroep ingevolge artikel 2 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en artikel 4 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen is derhalve niet mogelijk. Tegen de beslissing van de beklagmeerdere staat geen beklag open.

Dit besluit is getoetst aan de aanwijzingen inzake terughoudendheid met regelgeving en ontmoet uit dien hoofde geen bezwaar; er is hier immers louter sprake van het overbrengen van een instrument tot rechtsbescherming vanuit het militaire tuchtrecht naar het administratieve recht.

Dit besluit heeft geen bijzondere consequenties voor de positie van vrouwen.

Artikelsgewijs

Artikel 2

Blijkens het derde lid van artikel 2 is een overschrijding van de termijnen verschoonbaar indien de militair ambtenaar of de dienstplichtige aantoonbaar dat hij het klaagschrift heeft ingediend zo spoedig mogelijk als redelijkerwijs verlangd kon worden. In bepaalde omstandigheden kan de klager immers pas in een later stadium kennisnemen van de krenkende of onbillijke behandeling of van het gegeven bevel. In dit verband kan worden gedacht aan publicaties in de pers, waarin door een militaire meerdere uitspraken zijn gedaan, waardoor de militair ambtenaar of de dienstplichtige zich krenkend of onbillijk behandeld voelt en die na de termijn van zes weken te zijner kennis zijn gekomen bij voorbeeld omdat hij zich buiten Nederland bevindt. Bij bevelen kan worden gedacht aan een opdracht die de, zich buiten Nederland bevindende militair ambtenaar of dienstplichtige, niet verenigbaar acht met de door hem vervulde functie, rang of stand en die na de termijn van zes weken te zijner kennis is gekomen. Tevens kan in dit verband worden gedacht aan de militair ambtenaar of de dienstplichtige die oefent dan wel vaart.

De termijnoverschrijding is eveneens verschoonbaar indien de militair ambtenaar of dienstplichtige ten gevolge van bijzondere omstandigheden die hem persoonlijk betreffen niet tijdig van het beklag gebruik heeft kunnen maken. Zo'n geval doet zich bij voorbeeld voor indien hij door een ernstig ongeval enige tijd is uitgeschakeld of wanneer de geestes-

toestand dusdanig is dat hij niet in staat wordt geacht zijn belangen voldoende te kunnen behartigen.

Artikel 3

Uit artikel 3 blijkt dat de beklagmeerdere een rapporteur met het onderzoek naar het klaagschrift kan belasten. Hij wijst hiertoe een militair onder zijn bevel aan. Degene die met het onderzoek is belast mag op generlei wijze betrokken zijn geweest bij de aangelegenheid die onderwerp is van beklag, en moet hoger in rang dan wel – bij gelijkheid in rang – ouder in rang zijn dan degene tegen wie het beklag is gericht. De beklagmeerdere dan wel, indien een rapporteur met het onderzoek is belast, de rapporteur hoort in ieder geval, tenzij het horen niet mogelijk is dan wel op ernstige bezwaren stuit, de klager en de militaire meerdere tegen wie het beklag is gericht en zonodig, indien de beklagmeerdere of de rapporteur dat noodzakelijk achten, anderen. Klager en de militaire meerdere tegen wie het beklag is gericht kunnen de beklagmeerdere of de rapporteur daarbij voorstellen en suggesties doen.

Indien een rapporteur het onderzoek heeft verricht wordt klager gelegenheid geboden bij de beklagmeerdere zijn standpunt nader toe te lichten. Indien het horen van de klager dan wel van de militaire meerdere tegen wie het beklag zich richt niet mogelijk is dan wel op ernstige bezwaren stuit, worden zij door hun tot straffen bevoegde militaire meerdere gehoord. In dit verband kan worden gedacht aan de situatie dat de beklagmeerdere niet tevens de tot straffen bevoegde militaire meerdere is van klager en het horen van de klager door de beklagmeerdere, om geografische redenen, op ernstige bezwaren stuit. Van het onderzoek, en derhalve van het horen, wordt een verslag gemaakt.

Artikel 4

Uit artikel 4 blijkt dat de beklagmeerdere schriftelijk een gemotiveerde beslissing neemt. Hij zendt zijn beslissing vergezeld van het verslag van het onderzoek, via de hiërarchieke weg aan de minister. Deze in het derde lid opgenomen bepaling stelt de minister in staat toezicht uit te oefenen op de afdoening van klaagschriften hetgeen in zijn algemeenheid een extra waarborg voor klagers schept.

De Minister van Defensie,
A. L. ter Beek